

PEST, II. félv.

44. szám.

Október 31. 1872.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, esütörtökön.	Előfizetési ár: helyben félfévre 1 frt 31 kr., egész évre 2 frt 62 kr.; vidékre félfévre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr.	A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egyszeri fölvetelért 1 frt, 10 soron fölül, egyszeri közlésért 2 f., hatöbbször közöltetik, 1 f. 50 kr. számítatik.
---	--	---

Egy nevezetes emlékirat.

Németország összes püspökei Fuldában sz. Bonifác Németország apostolának sirjánál összegyülekezvén, a katolikus egyháznak Németországban való viszonyáról „Emlékiratot“ tettek közzé, mely teljesen megérdemli, hogy azzal a katolikus közönség szélesebb körökben is megismerkedjék.

Ezen nevezetes emlékiratban mintegy élő alakokban két párt emelkedik ki előttünk, melyek a mindenhatalósra törekvő állam és az egyház hatalom közti jelen harcban szemközt állanak egymással. A nyelvezet, melyen a bátor német püspökök szólnak, egyszerűsége által tűnik ki. Az igazságnak nincs szüksége arra, hogy virágos szólamokkal elfödessék; minél egyszerűbb, annál átlátszóbb. Ugy beszélnek, mint hajdan az apostolok: nyíltan, őszintén, nem ismervén sem szolgai hízeltést, sem gyáva félelmet.

A német püspökök ezen iratukban bizonyosságot tesznek Isten és az emberek előtt, bizonyosságot tesznek a jövő nemzedékek számára is, melyeknek akár rokon, akár ellenséges indulattal, de szükségkép ily tekintélyes nyilatkozattal számolniok kellend.

A püspöki emlékiratnak egyik fő érdeme, hogy az egyház és állam közti jelen összeütközés okait legmélyebb alapjaiban keresi föl, s innen mintegy fénytoronyból rámutat a már beállott következményekre. Az elvek harszaja foly! ez az, amit a püspökök hangsúlyoznak.

Legujabb időben új elvet állítottak föl — ilyformán nyilatkoznak — hogy szemben az állammal önálló, törvényes jog nem létezik többé; hogy amit az állam akar, az egyszersmind törvény erejével is bír. Ezen elv alapján a kereszténység örökös üldözötése állhat be. S ezen elvet, mely körülbelül azt akarja mondani, hogy az állam az egyház ellenében mindenható, veszik most Németországban gyakorlatba,

s innen származnak azon egyházunkat és vallásunkat mélyen sértő intézkedések, melyek Németországban folyamatba vétettek, s amint a viszonyok alakulnak, félhetők, hogy az egyházra és vallásunkra még súlyosabb megpróbáltatások várnak.

A püspökök emlékiratukban történeti áttekintést nyújtanak arról, hogy a katolikus egyháznak Németországban minő jog állása van, — s azon eredményre jutnak, hogy a kath. egyház Németországban jog szerint áll fenn, s ezzel kapcsolatban kimondják azon elvet, hogy „a hol a kath. egyháznak joga van létezni, ott joga van egyszersmind tagjai irányában a tanítóhivatalt is gyakorolni, s joga van kebeléből kizárni mindazokat, kik ezen tanítóhivatalnak hívő lélekkel magukat alá nem vetik.“

Áttérve az egyes esetekre, először is az ermelandi püspök esetét említik. Tudjuk, hogy Krementz ermelandi püspöknek nagy összeütközése van a porosz kormányval amiatt, hogy az egyház közösségéből kizárt néhány oly egyént, kik az egyház tanítóhivatalának magukat alávetni nem akarták. A porosz kormány azt követelte, hogy a püspök ezen kiűzést vonja vissza; a püspök pedig jogaira támaszkodva a kormány ezen igazságtalan követelését nem teljesítette. — A mit Krementz püspök tett, így szól az emlékirat, azt jogosan, és főpásztori kötelessége tudatában tette. — „Hasonló esetben — mi szintén úgy cselekednénk.“

Bonzéknak alá veszi az emlékirat a jezsuiták ellen hozott igazságtalan törvényt. Bebizonyítja, mily hamis, minden igazsággal ellenkező azon állítás, hogy a jezsuiták erkölestelen és államveszélyes elvekkal bírnának, vagy hogy azok a felekezeti békét földolnák. E törvény súlyos megsértése magának a kath. egyháznak, mert a jezsuitákat és a „rokon“ rendeket épen azért

János

távolítják el, mivel hiven az egyház szellemében a püspökök fölügyelete alatt működnek.

Nem követhetjük ezen jeles emlékiratot minden pontjában. Azokat, kik azt teljes szövegében ismerni ohajtják, utaljuk a „Magyar Állam“ című napilap ez idei 242-dik s következő számaira.

Csak röviden érinteni akarjuk még azon a katolikusok ellen protestánsok részéről emelt vádat, mintha a katolikusok az államra nézve veszélyesek lennének. Nemes önérettel mondják a püspökök, hogy a katolikusok a protestánsok hazafiságát soha sem gyanúsították, szabadságaik és jogaik megszorítását soha sem sürgették. Fájdalom, e méltányosság viszonzását a katolikusok nem tapasztalták a protestánsok részéről, noha mindannyiszor, midőn a haza veszélyben forgott, a hazafiságnak tettekben való nyilvánításában senki által sem engedték magukat fölülmuladni. Merőben rossz akarat, midőn rájuk fogták, hogy a forradalommal az új német biroda-

lom megbuktatására szövetkeztek. A kath. egyház mindig azt tanította, hogy valamint az Istennek meg kell adni, ami az Istené, úgy a császárnak is meg kell adni, ami a császáré. A pápától fogva az utolsó papig mindezt tanította az egyház szellemében, hogy a világi hatóságoknak minden megengedett dolgokban, vagyis mindenben, mi Isten és az egyház parancsaival nem ellenkezik, más szavakkal, minden jobban engedelmeskedni kell.

Valóban, mintha csak az apostolok beszélnének: „non possumus non loqui“, vagyis: „lehetetlen nem beszélünk.“

Az apostolok utódainak e szavai kétségkívül meg fogják gyümölcseiket teremni: az egyház ellenségei dühöngnek, de belsejökben lehetetlen, hogy e nemes, igazságú szózat meg ne hassa őket, — az egyház barátjai pedig szövétneket nyertek, — melyet bizton követhetnek.

H a l o t t a k n a p j a n .

Kiknél az éj oly hosszan tart —
A halottak napja van ma,
Ki ma köztük föl nem ébred,
Kétszeresen van meghalva.
Sirjaikon keltő angyal
— A kegyelet — száll ma végig,
S életüket a hűk áldó
Emlékében újra élők ...

Boldog élet! melynek fényét
A sir éje nem oltja ki.
Boldog lélek! melynek élnék
Szent emléken is — holtjai ...
Nem is holtak napja ez tán?
Nevezétek élőkének!
Él ma minden ... a hit, ima ...
Él, ünnepel minden lélek.

Kik lakói már az égnek, —
Lakói ma szint' a földnek ...
Nem árva ma, aki árva, —
A jó szülők mind megjönnek ...
Ujra itt van, újra köztünk
A jó barát, a jó rokon, —
Viszontlátás örömtüze
Lobog föl a sirhalmokon.

Élők napja!.. Vagy nem, még se!
Maradjon csak holtak napja:
Haljon ma meg minden ember
S egész éltén legyen halva!
Egész éltén így tanulja
Mi a halál — megérteni ...
Mi az élet — sirja mélyén
Egykor ugyanis megismeri.

D ó n a t .

A két vándorlólegény.

(Folytatás.)

VII.

A kísértő ismét megjelen.

Néhány nappal utóbb a két vándorlólegényt újra föltaláljuk kevesbbé előkelő városrészben, hol igen széreny szobában laktak. A nagyuri élet megszűnt, még a közönséges házi koszt is szűken járt ki. Jerome asszony csak oly embereket fogad szállásra és ételmezésre, kik minden szombatpon pontosan fizetnek. A rossz fizetőnek távollétében bezárják szobáját és ruháját zálogban tartóztatják. Kosztosai mind tudják, hogy ételők előkelő asztalok hulladékaiból áll, s megcsömörlenének, ha az étkek elkészítését látnák; de azért egyik sem vonako-

dik enni, mert az éhség hatalmas zsarnok. Elkényeztetett ismerőseink kezdetben étlenül keltek föl az asztaltól, de utóbb ők is odajutottak, ahová más kosztosak rég elértek, ettek mindenből, amit Jerome asszony az asztalra adott.

A szomszédságban legnagyobb részt szegény rongyos emberek laktak, kiknek romlottságát szemökből lehetett kiolvasni. Lajos ezen emberek közt épen nem érezte magát jól; mindennap sürgette Heimet, hogy hagyjon föl a tétlen étellel s keressenek munkát; de ez

mindig rátudta beszélni, hogy még vele maradjon. Óráikat és gyűrűiket már eladták potomáron, s mindinkább közeledett a pillanat, midőn semmijök sem lesz.

— Barátom, szóla Lajos egyik napon, meg nem foghatom, hogy miért nem utazol N*-be örökséged fölvetelére; hiszen a határidő, melyet említettél, már rég elmúlt.

— Mit hazudjam tovább, felele Heim. Az örökösödési historia merő találmány volt, hogy magam mellett tarthassalak, mert nélküled nem tudok élni. Ha a gaz Hagymás meg nem lop, — szavamát megtartottam volna.

— Jó, hogy végre előjössz az igazsággal, szóla Lajos; rég gondoltam, hogy így van. De most csak meg fogod engedni, miszerint ideje, hogy becsületes munka után lássak.

— Még nem; a gázt meg kell találnom. Egyébiránt, barátom, a munka nehezünkre fog esni; de minnek is dolgozni? Ha igazán akarnád, rövid időn több pénzünk lehetne ismét, mint amennyit elvesztettünk. Néhány nap mulva kiadtuk utolsó garasunkat is, s akkor Jerome asszony kiad rajtunk: választanunk kell a szükség és bőség közt. Bolond, aki az utóbbira nem határozza el magát! Fogjunk tehát új mesterségünkhöz! Száz alkalmat tudok, ahol csak ki kell kezűnket nyujtanunk, hogy pénzhez jussunk.

Szerencsére Lajos előre látta ezen ajánlatot s azért készülhetett ellene. Fejét rázza ezt felelé:

— Eddigi életünk szükségkép ily kétségbeesett elhatározáshoz visz; de én beleegyezésemet nem adhatom. Fájdalom, be kell vallanom, hogy ifjúságomat eltékozoltam, hogy a valláshoz és jó erkölcsökhöz hűtelenné lettem, úgy hogy enmagam előtt szégyenlenem kell magamat, de annyira soha sem vetemedtem, hogy lopjak és raboljak. Egyszer apám pénzére tettem rá kezemet, de azóta soha ilyent nem tettem.

— No, no! szakítá őt Heim félbe. Magad bevalod, hogy jó madár vagy; ha egy lépéssel odább mész, ez nem fog rosszabbá tenni. Maradj hű pajtásom! Ma éjjel kísérletet teszünk s annyit hozunk magunkkal, hogy ismét uriasan élhetünk.

— Nem! szóla Lajos határozottan, s hogy további kísértéseknek utját vágja, fogta kalapját és elment. Az utcán czéltalanul járva egész rutságában állott lelke elé a feneketlen elvetemültség, mely őt környezte. Tovább és tovább ment. Egyik butorkereskedés ajtajában cédulát látott kiragasztva, mely szerint asztaloslegények munkát kapnak. Azonnal bement és jelentette magát. A mester, ki nagyon el volt munkával halmozva, szónélkül felfogadta és munkához állította. De oh jaj! a hosszú csavargás alatt Lajos egészen elszokott a munkától; maga is csodálkozott ügyetlenségén.

— Édes barátom, szóla a mester, ugylátszik, nagy ideje, hogy ön a gyalut nem forgatta; nehéz lesz önnek annyit keresnie, a mennyire szüksége van, mert én darab számra fizetek.

— Ha önnek pár hétig türelme lesz velem, szóla Lajos, remélem, ismét belejövök a gyakorlatba.

A mester igent intett és Lajos maradt. A szomszédságban egy olesó padlás-szobácskát bérelt, s kitar-

tással dolgozott. Első és utolsó volt a műhelyben és igen bevontan és takarékosan élt; de minden takarékosága mellett még sem volt annyia, hogy éhségét csillapíthassa; a legtöbb esetben üres gyomorral feküdt le, és rémülettel nézett eléje az időnek, midőn ruháiból is kifogy. De minthogy a mester igen jóakaratu ember volt, valamicskét hozzáadott a rendes járandósághoz, miáltal Lajos helyzete kissé javult.

Midőn este gyertya és meleg kályha nélkül szobájában ült, gyakran el-elgondolkodott állapotára fölött, s multja miatt a legkeserűbb fájdalmat érezte; de annyira még sem tudott magán győzedelmeskedni, hogy teljes határozottsággal javulásán munkálkodjék. Vasárnap eljárt ugyan templomba, s mindannyiszor bánattal telt el, ha a lelkész intő szavai pörölyütéseként hangoztak szívében; de hogy gyónni menjen, az lehetetlenségnek látszott előtte, mivel, mint gondoló, annyi a bűne, hogy azokat meg sem lehet bocsátani. Ha folytonos munkával nincsen elfoglalva, a kétségbeesés teljesen erőt vett volna rajta.

Egyik este, midőn a műhelyből hazament, feltűnt neki egy bérkocsi, melyből a kocsis ellen intézett rémséges szidalmak hangzottak. „Heim!” suttogá Lajos, és visszahúzódott a néptömeg közé, hogy észre ne vétessek. Valóban Heim volt. Mint egy török pasa ült a puha párnák közt, ujjai tele voltak gyűrűkkel, nyakában pompás aranyláncz függött.

— Ez hát folytatta mesterségét, suttogott Lajos. Adja Isten, hogy valahára magába térjen.

A bérkocsi elrobogott és Lajos folytatta utját. Padlás-szobácskájába bevilágított a hold. Szegényes ágyán kívül egy rozszant szék képezte minden butorzatát. Mély sohajok közt ült le, s a ablakból elővett egy darab kenyeret, melyet mohón elköltött. Az éhség még felényire sem volt lecsillapítva, de meg kellett elégednie.

Önkénytelenül eszébe jutott Heim, ki hihetőleg valamely előkelő szállodában bőség közt él. Ha Heim sorsával összehasonlította a maga kétségbeesett helyzetét, majdnem azt kelle hinnie, hogy oly küzdelemre vállalkozott, melyben szükségkép vesztesnek kell lennie. Visszatértek régi gondolatai, és fájdalmas sohajjal szóla:

— Valóban úgy van, mi szegény munkások azért vagyunk, hogy a mestereket gazdagítsuk. Ezeknek semmit sem kell maguktól megtagadniok, míg mi a legnagyobb takarékoság mellett is majdnem éhen veszünk. Hol van itt az igazságosság? Hiszen az Isten az embert szabadságra és nem rabszolgaságra teremtette.

Fejét kezeire támasztva soká arról gondolkodott, hogy mily igazságtalanul vannak a földi javak az emberek közt elosztva, s a keserűség benne folyton növekedett. Ha most Heim jó és pár aranyat nyom markába, szegény Lajos talán mindenre kész lett volna. Önmagával küzdve végre lefeküdt. Kellemetlen érzése még más nap reggel is tartott, s kelletlenül fogott munkához. Társai munka közben arról beszélgettek, hogy legközelebb egy aranyműves boltját rabolták ki, de a tetteseknek eddig nem jutottak nyomára. Lajos magában gondoló: „Ott bizonyosan Heim keze működött.”

A nyár és a tél szükség s nyomor közt mult el. Lajos ismét ügyes munkássá lett ugyan, de gyomra kérlelhetlen követelő volt, új ruhaneműek beszerzése pedig utolsó garasát is igénybe vette. Helyzete tehát sajátképen most sem volt jobb. Az elégedetlenséget lehetőleg leküzdötte, s ha az újra jelenkezett, széttekintett az utcákon, hol magáénál elég nagyobb nyomort is látott.

A kísértő azonban még mindig nem maradt el. — Utóbbi időben épen úgy alakultak a körülmények, mintha Lajosnak erőszakkal kellene a gonoszság karjai közé vezetettetnie. Minden héten néhányszor összejött Heimmal, ki főúri módon élt. — Mindakettő úgy tett, mintha egymást nem vennék észre; de Heim még mindig nem látszott föladni a reményt, hogy Lajost magának megnyerheti; ezt arcáról lehetett leolvasni.

Midőn Lajos egyik vasárnapon egyedül ült szobáskájában, valaki az ajtón kopogtatott. Heim lépett be egy kis pakétát hozva kezében.

— Tovább már nem nézhettem, szóla, hogy hogyan nyuzod magadat. Hoztam valamit az éhség és szomjúság csillapítására. Illik, hogy az ember legalább vasárnap lakjék jól.

Leült az ágy szélére és fölbontotta a pakétát. Sült kappan volt benne, melyet átadott Lajosnak.

— Egyél, mondá, ha még soká koplalsz, el kell veszned.

Lajos esábitásra elfeledé minden jó elhatározását. Mohón hozzáfogott az evéshez; néhány perc, s a csontokon kívül a kappanynak nem volt semmi nyoma.

— Ez izlik, szóla Heim; de a jó falathoz jó korty bor is kívántatik. Kabátzsebéből előhuzott egy kis üveg bort, s Lajosnak töltött. Lajos jóízűen ivott, mire a csontokat kidobta az ablakon. Nyujtózkodva, mint ki jól érzi magát, megköszönte barátjának az adományt. Ez most szívart ajánlott barátjának. Lajos egykor szenvedélyes dohányos volt. De mióta ismét az asztalos műhelyben foglalkozott, ezen élvezetet egészen meg kellett magától tagadnia. Aunál jobb kedvvel gyujtott most rá, s úgy vélekedett, hogy ennél kellemesebb napja még egész életében nem volt.

Heim soká közömbös dolgokról beszélt, végre így szóla:

— Örülnék, ha néha meglátogatnál. — Az angol királynéhoz címzett szállodában 28-dik szám alatt lakom. Ha egyszer pénzre lenne szükséged, erszényem rendelkezésére áll. Jó barátoknak kötelessége egymáson segíteni.

E látogatás után Lajos sorsát még elviselhetlenebbnek találta. A száraz kenyér mindig eszébe juttatta a sült kappant s a finom bort. Ha a maga rongyait Heim ruháival hasonlította össze, kevesebb volt a koldusnál. A visszaesés veszélye reája nézve mindinkább közeledett, s már azt kérdé magában: mi haszna van, hogy dolgozik, mint a marha, éhezik, mint a cigány, s rosszabbul lakik a koldusnál. Heim hintóban járt, szépen ruházkodott, evett, ivott, ami tetszett, s az egész napot multságokban töltötte.

Ezen gondolatai csak úgy időnkint jöttek, midőn az eső becsurgott szobájába, s bárhová tolta ágyát, száraz helyet nem találhatott. Most is távol igyekezett magától e gondolatokat tartani, nem ritkán az imádság-

hoz folyamodott, de azok mindig visszatértek, a küzdelem napról napra nehezebbé vált. Így járnak mindazok, kik a javulást nem a gyökérnél kezdik, hanem csakugy melleleg akarják üdvöket munkálni.

Lajosban az ellenállás mindig gyöngébbé lett, s bizonyos réműlettel maga látta az időt közeledni, midőn letéve a fegyvert, testestől lelkestől átengedi magát a gonoszságnak. Egyik nap, midőn az ünnep miatt a műhely zárva volt, éhesen ült szobájában és a falra bámult. Perczről perczre követelőbb lett az éhes gyomor; végre fölugrott és elhagyta szobáját. Nagy léptekkel ment a szállodába, a hol Heim lakott.

— Hová? kiáltott rá a szálloda kapusa, itt koldusok be nem bocsáttatnak.

— Én nem vagyok koldus, szóla Lajos, hanem Sonntag ur egyenes meghívására jövök.

Anélkül, hogy föl engedné magát tartóztatni, fölment, a szoba számát csakhamar megtalálta, de az ajtó be volt zárva. Erősen kopogtatott, de belülről semmi válasz nem jött.

— Kihez akar ön menni, kérdé egyik pinczér, ki ételekkel haladt el előtte.

— Sonntag urhoz, magához kért.

— Nincs szobájában; az urak 54-dik szám alatt ebédelnek.

Lajos fölkereste az 54-dik számot; hangos nevetés és pohárkocintás hangzott feléje; úgy tetszett, mintha itt esupa ismeretes hangokat hallana. Egy ideig hallgatózott, aztán bement. Heim azonnal eléje jött.

— Éhezem, szóla hozzá Lajos; azt mondtad, ha nagy szükségben leszek, jöjjenek hozzád. Itt vagyok.

— Szegény ficzkó, mondá Heim, ülj asztalunkhoz; hiszen szégyen, hogy bőségben élünk, mikor neked elég kenyered süensen.

Megfogta kezét s az asztalhoz ültette. Lajos mohón evett és ivott; csak miután gyomrát kielégítette, tekintett körül az asztalon, és csodálkozására fölismerte Goldangert és Trinovszky grófot.

— Különös! gondolá, hogy jöttek ezek ismét össze daczára a gabságoknak, melyeket egymás ellenében elkövettek?

Heim eltalálta Lajos gondolatait, és mivel tartott, hogy valami meggondolatlan szót ejt, így szólt két cimborájához:

— Uraim! önök csodálkoznak, hogy egy munkást vezetek körükbe; ő a mi közös barátunk Volmer Alfréd, kit önök csak azért nem ismernek föl, mivel kopott ruhában van, és letette szakállát.

A cimborák tetették magukat, mintha csak most ismernék föl, fölugrottak székeikről, koczintottak vele, és kezöket nyujtották neki.

— Bocsássanak meg uraim, szóla Heim, hogy már most elhagyom önöket; de oly rég nem láttam Volmer barátomat, hogy szeretném magam vele kibeszélni. Jer Volmer!

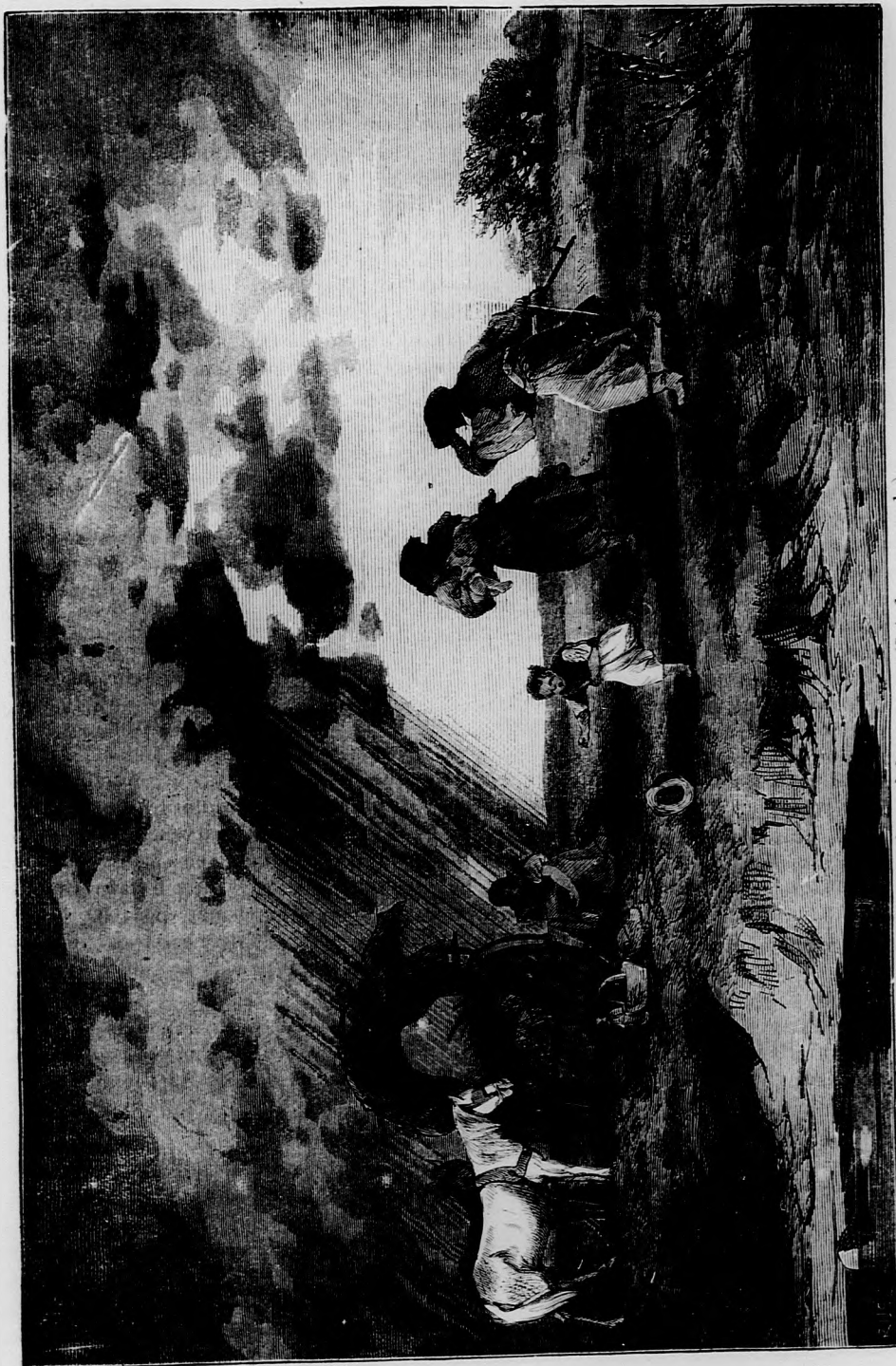
Bizalmasan fogta karját, bevezette szobájába, bezárta az ajtót és Lajost leültette.

— Barátom! szóla Heim, neked valóban nagy szükségem van; ha egyébről nem, ezt ruhádról lehet következtetnem. Miért nem jöttél előbb? Hiszen tudod, hogy erszényem nyitva áll számodra.

— Tudom, felelt Lajos, de nyíltan megvallom, hogy irtózom lopott pénzt elfogadni. Mert hogy pénzedet loptad, magad sem titkolod.

— Valóban nevetséges, szóla Heim, ily rögeszme

tad, nem is vagy tolvaj. — A régen nélkülözött bor hatása Lajossal mindent ismét rózsás színben láttatott. — Hallgatott és egy finom szivarra gyújtott, melyet Heim adott neki.

A vihar. — (Lásd vegyeseke.)

miatt éhezni. Sokan úgy gondolkodtak és tettek, mint te, s erényök mellett bizony éhen veszttek, s ma már senki sem emlékezik róluk. De erről nem akarok veled vitatkozni; egyébiránt pénz pénz, s ha magad nem lop-

előtte. — A lelkismeret szava hallgatott.

— Meg kell vallanom, szóla, hogy az ily élet még is többet ér, mint örökké dolgozni, s mellette mégis éhezni. — De Heim! hogy feleljek ezért Istennek? —

— Ily rongyos öltözetben már többé nem járhatsz, vevé fel a szót Heim. Szerencsére oly bőven vagyok ruhával ellátva, hogy könnyen kiegészíthetlek. Jer az öltözőszobába.

Lajos örömet követte őt. — Heim több rendbeli ruhát rakott eléje, és felszólította, hogy válasszon belőlük. — Lajos jó erős öltözetet választott, és szinte jól érezte magát, midőn az új kabát puhán tagjaihoz simult.

Heim örömmel látta, hogy Lajos jól érzi magát, s még egy marok aranyat is dugott barátja zsebébe. Késő volt az idő, s Lajos hazaakart menni.

— Ej, szóla Heim, ma nálam maradsz; padlásszobád patkányoknak és egereknek, nem neked való. Ha nem akarsz egészen nálam maradni, ami legokosabb volna, menj ismét Jerome asszonyhoz. Ott bérelek számodra egy pár szobát, s ha nem akarsz nála étkezni, adok annyi pénzt, hogy akármely vendéglőben ebédelhessz.

Szegény Lajos oly kedélyállapotban volt, mely a legsötétebb színekben, a jövőt pedig a legrózsásb fényben tüntette föl

Minden — a mit nálad látok — a legroszabbra enged következtetnem.

— Hisz nem lesz egyéb tennivalód, szóla Heim, mint hogy pénzemet fogadd el. A manóba, hol van a világon annyira ostoba ember, ki ily becsületes legyen! Ha valami jót teszünk, még a pap sem kérdi, hogy honnan vettük a pénzt.

— No, egy pár szobát élelemmel, ruházattal szívesen elfogadok, míg ismét erőhöz jutok és dolgozhatom.

Titkos gondolata az volt, hogy a pénzzel, melyet kapni fog, takarékosan bánik, s addig fölszaporítja, míg önállóan üzletet kezdhet.

— Okosan gondolkodol, szóla Heim. De most menjünk aludni. A bor kissé fejembe ment.

— Még egyet, mondá Lajos, hogyan jöttél ismét össze azzal a két emberrel?

— Az nagyon mulattató historia, felelé Heim. Goldanger nyomozásával nem hagytam föl, mert erősen meg voltam győződve, hogy nem ment Angliába, hanem Párisban maradt. A szerenese soká nem kedvezett, s Páris minden zugát fölkutattam már, midőn elhatározám magamat, hogy mégis Angliába megyek. Már az indóházban voltam, midőn Goldangert pompás hintóban láttam jönni. Szerenésére nem vett észre s így el sem osonhatott. Gyorsan egy másik kocsiba vetém magamat, utána hajtottam, hogy megtudjam, hol telepedett le. Egy szép nyaraló előtt állapodott meg. Nem akartam szememnek hinni, midőn a kertben Harkur grófot láttam, kivel Goldanger egészen bizalmas lábon látszott lenni. Erre építtem tervemet, mely tökéletesen sikerült. Miután megtudtam, hogy Goldanger e nyaralót bérben bírja, s a Párisban lakó Harkurral barátságos összeköttetésben van, megismerkedtem a gróf egyik inasával s titkon grófi inasruhát szereztem. Egyik nap Goldanger a grófhöz vacsorára volt hivatalos. A gróf inasa volt megbízva, hogy a meghívó levelet vigye ki a nyaralóba. Fölajánlottam neki szolgáltatást, hogy helyette én megyek ki, magamra vettem az inasruhát, kimentem a nyaralóba, hol Goldanger inasának átadtam a meghívót.

— Ön csak most lépett a gróf szolgálatába, szóla az inas, még nem láttam önt.

— Csak tegnap óta szolgállok a grófnál, mondám. Mily pompás ház az! A lakomára nagyszerű előkészületek történtek. Gondolja csak, a kertben a férfi szolgák számára külön lakoma lesz rendezve.

— Az urak szolgálói számára?

— Persze!

— Én nem vagyok hivatalos!

— Tudom; ön ura sokat látszik arra adni, hogy ön éjen át itt a nyaralóban maradjon; úgy látszik, önben rendkívül nagy bizalma van. Ugy hallom, hogy Goldanger ur rémitő gazdag.

Szavaim nagyon jól hatottak az inasra. Fontos arcezzal ezt felelé:

— Igen, rémitő gazdag. Ha ezt a párisi tolvajok tudnák, alkalmasint éjjeli látogatásukkal megtisztelnének bennünket. De uralom bennem hű és bátor szolgát bir. Ha távolléte alatt a kék szobában kell aludnom, mindig pisztolyt veszek magamhoz, és csak egy szemmemmel alszom.

— Ah, ön ura szerenésének érezheti magát, hogy ilyen szolgálja van. Meg kell vallani, hogy ami osztályunkban kevés a hű ember. Egyébiránt ön itt paradicsomban lakik. Meg fogná Goldanger ur engedni, hogy a nyaraló belsejét megtekinthessem?

— Most nincs itthon, de szívesen körülvezetem önt; jöjjön velem.

Pávás büszkeséggel valamennyi szobán keresztül vezetett, a kéket sem véve ki. Távozásom előtt így szólottam hozzá:

— Goldangertól nem szép, hogy önnek az éjet itt kell töltenie, míg a többi szolgák Harkur vendégszeretetét élvezik, de lesz önre gondom. Egyelőre ne szóljon urának semmit nehezteléséről; majd intézkedem, hogy ön is eljöhessen.

Miután Goldanger már elment vacsorára, visszamentem s meghívtam a szolgát. Azonnal átöltözött, én pedig elrejtettem magamat, míg ő eltávozott, s könnyűszerrel magamévá tettem a kincset, mely, fájdalom, már meglehetősen összeolvadt volt. Aztán gyorsan egy pár sort irtam, melyekben tudtára adtam, hogy az angol királynében a maga részét átveheti. Így csaltam meg; de ő a maga részéről még sem akart lemondani, hanem eljött, bocsánatot kért, és újra hozzám csatlakozott. Trinovszky Svájcban ismét pénzhez jutott s Párisban találkozott velünk. Természetesen nem gyanította, hogy mi vittük el pénzét, s ezt nem is fogja soha megtudni.

Mily káros befolyással van a rosztársaság! Lajos, kinek oly jó elhatározásai voltak, nagyon mulatságosnak találta ezt a történetet, s nemsokára elaludt.

(Folytatása következik.)

HETI KRONIKA.

Pest, okt. 26.

(—ss—) Az országgyűlés szünetel, bár eddig nem sokat végzett, — az osztrák delegatio, mely Pesten az akadémia épületében tanácskozott, f. h. 24-én végezte be ezidei működését.

Gr. Andrássy Gyula külügyminiszter legmagasabb megbízásból köszönetet szavazott a delegatio tagjainak buzgalmaért és munkásságukért, egyszersmind a saját és a többi közös miniszterek nevében köszönetet mondott a delegatio tagjainak előzékenységükért, bizalmukért, melyet a miniszterek személyei iránt tanúsítottak.

— A horvát országgyűlés híre szerint 1873-ik április 3-ig fog elnapoltatni.

— A magyar-horvát regnicolaris küldöttség horvát része két albizottságra alakult. Az egyik a pénzügyi kérdés, a másik Horvátországnak a magyar országgyűlésen való képviseltetése s a horvát orsz. kormány ügyével foglalkozik s e tárgyakról javaslatot terjeszt elő a horvát bizottság elé. A bizottság e javaslatokat megvitatja s azután azok a magyar küldöttség elé terjesztetnek. A horvát albizottságok már hozzáfogtak a munkához.

— Hihetetlen, de igaz, hogy a paderborni jezsuiták röviddel kiűzetésük előtt — rendjelt kaptak. Október 5-én írja a „Westph. Volksbl.“ a paderborni rectorhoz, Behrens urhoz a rendjelbizottságtól egy levél érkezett, mely szerint, a német császárnak méltóztatott Behrens urnak és sok más jezsuitának rendjelt adományozni hű szolgálataikért a háboruban. — A „Westph. Volksbl.“ jogosult esodálkozással jegyzi meg: „Három hóval kiűzetésük előtt tehát oly férfiak kapnak a császártól kitüntetést, kik a haza szolgálatában érdemekre tettek szert!“ — Csodálatos következetesség! Üldözik a jezsuitákat, szidalmakkal halmoztatják, mint a haza ellenségeit és ezzel egyszermind bizonyítványt állítanak ki nekik, hogy a hazára érdemeket szereztek maguknak.

— A porosz kormány állása a német püspökök emlékiratával s annak aláíróival szemben azon pontot érte el, melyen — hogy hasonlattal éljünk — a róka savanyunak találja a szőlőt. Ha ugyanis némely hivatalos és félhivatalos lapok szavain indulunk el, úgy: „Nehogy a katolikusok lármájára új anyagot szolgáltatasson“, — mint idézett lapok magukat kifejezik — „jónak látja a kormány a fenforgó tárgyban nem menni tovább, hanem azt a törvényhozásnak tartani fenn elintézés végett. A viszonyok — ugymondják — az állam-kormány és a katolikus egyház között olyanok, hogy a törvényhozásnak feladatává lön a kettő között határt vonni, hogy majdan ennek netáni átlépésével, a büntető bíró óvhasa meg az államkormány tekintélyét.“ „Másképp áll“ — mondják nevezett lapok — „az egyesületi téren izgató, infallibilista katolikus“ — nézetünk szerint másféle katolikus ez idő szerint nem is létezik — „vándorgyülekezeti ügyével a dolog.“

— L o d o c h o w s k y gr. poseni érsek pásztorlevelet tett közzé, melyben az új német birodalmi egyházúldözés tekintetében így szól: „Látjuk, mint halmozódnak fel naponkint a nehézségek, melyek ifjuságunk katolikus nevelése elé gördülnek s miként üzennek ki a jámbor és felvilágosodott szerzetes-papok, kiknek lelkiismeretes és buzgó munkája oly áldásos volt. Ki kell nyilatkoztatnunk előttetek, hogy kellő helyen semmi kérést, előterjesztést, intést nem kiméltünk és minden lehető módon azon voltunk, hogy elhárítsuk az egyházi és világi körültre egyaránt káros intézkedéseket, melyek nekünk ngymint nektek annyi fájdalmat okoztak; de minden kísérletünk megheiusult.“

— Svájczban a genfi püspökviszályban látszólagos nyugalom állott be, mely azonban valószínűleg élesebb kitérésre fog vezetni, ha Mermillod, fölszentelt püspök, a genfi megye valamelyi községében püspöki teendőket fog végezni. A radicales kormány közlönyeinek tartott két lap, Mermillod ur kettős decretuma után, mérsékelt hangot vett ugyan fel, annak kijelentésével, hogy a kormánynak nincs kifogása az ellen, ha Mermillod püspök a templomban prédikál vagy misét mond, csak-hogy plébánosnál egyébként nem ismeri őt el. E szerint a vitály vége az fogna lenni, hogy Mermillod ur püspöksége az állam által el nem ismertétnék, ő azonban végezné püspöki teendőit a genfi megyében. Mermillod ur ugy sem kért soha fizetést vagy hivatali helyiséget az állam részéről, és daczára, hogy a genfi tanács legujabban az állam és egyház elkülönítésének elvét, habár csak 34 szavazattal 32 ellen, elvetette, mindazáltal a hangulat a püspök részére kedvezőleg alakult, sőt érvényesítte magát arra nézve, hogy a genfi püspök behelyezése a genfi megyéhez ép oly kevésbé tartozik, mint a superintendésé, ha netán ezt a genfi protestánsok jónak látnák.

— R ó m á b ó l írják, hogy a kormány a generalatusok épületeit ki akarja venni az elkobzás alól. Mi a külön nemzeti-

ségű testületeket illeti, ezeknek javai az illető hatalmak rendelkezésére fognak boesáttatni.

— Egy olasz kormánylap ezen közlést hozza: „A kormány tegnap Antonelli bibornok urnak a legudvariasabb módon kijelenté, miszerint a pápa iránti föltétlen nagyrabecsülésének érzetében ennek az olasz király ellen tartott beszéde közzétételét megengedte. A kormány bozzaadta, hogy bizalommal várja, miszerint ő szentsége nem fogja őt újból azon kényszer-helyzetbe hozni, hogy a kath. sajtó ellen a törvény szigorú rendszabályait alkalmazza. Antonelli bibornok azt felelé, hogy igen fájlalja, de hivatala körén kivülinek tartja bármi módon azon beszédekbe avatkozni, melyeket a pápa, mint független fölség intéz hiveihez.“

V e g y e s e k .

Mai képünk „a vihar“ Böhm Pál jeles festészazánkna egy olajfestvénye után készült. A zivatar és eső munkában levő aratókat lep meg, kik a dülő oldalában álló ernyős szekérhez menekülnek, mely egyedül képes némi oltalmat nyújtani.

R ö v i d h i r e k .

— A király és királyné Lipót bajor herczeggel a földmívelési miniszterium kezelése alatt álló kisbéri és babolnai ménesbirtokot megszemlélték. Külön udvari vonat vitte ki ő felségeiket, s a kíséretökben levőket, u. m. Andrássy, Szlavy, Wenckheim minisztereket, Bellegarde s gr. Grünne urakat. Kisbären villás reggeli volt. A megérkezési idő 11 óra és elindulás 5 óra közti idő, a villás reggeli kivételével, teljesen a ménes és a két birtok szemléjére fordított, mely ő felségének teljes meglegedésére ütött ki. A királyné is nagy érdekléssel szemlélte a szép állatokat, miről tett kérdései is tanuskodtak.

— K i r á l y n é ő felsége az eddigi megállapodások szerint jövő évi január hó közepéig fog körünkben időzni, s ez egész időt folyvást a budai vár-palotában fogja tölteni a királyi család, hová akkorra, Rudolf koronaherczeg is le fog rándulni.

— Fenséges uralkodó-családunk egy drezdai távirat szerint, a szászországi királyi pár arany menyegzőjére Beust grófot fogja mint rendkívüli követet küldeni. A választás annál inkább esett az egykori külügyminiszterre, hogy azelőtt a szász királyi család szolgálatában állott.

— Vilmos német császár Badenből Andrássy grófnak (a delegatióban aratott) sikereihez s azon bravourhoz, melylyel ügyét védelmezte, szerenesét kívánt.

— Ő es. kir. fenségének Károly Lajos főherczegnek, mint az 1873-diki bécsi világkiállítás elnökének felhívása. — s ugyanesak a magyar kormány hasonló felhívásának ismétlése folytán Ő Hercegsége Magyarország Primása hazafüni feladatának tartotta, az esztergami érseki főegyház kincstárából több rendbeli, részint történeti tekintetben nevezetes tárgyat ama kiállítás számára kiszemelni, s így nemzeti műveltségünk multjának kitüntetéséhez járulni.

— Eberhardon a főmélt. Hercegsprimás fölszentelte azon kápolnát, melynek sirboltjába a jötekonyságáról örökemlékezteti Apponyi Györgyné szül. Sztáray Julia grófnő hamvai f. hó 24-kén helyeztettek el véglegesen. A sirbolti kápolna megáldatása után a főmélt. Hercegsprimás megrendítő beszédet tartott, a temetési szertartás után pedig gyászmisét mondott.

— P á v e l Mihály marmarosi püspöki helynök és főesperes szamosújvári gör. kath. püspökké neveztetett ki. Született 1827-ben Lénárdfalvában Szatmármegyében.

— Megjelent az Uj magyar Sion szeptemberi füzete. Tartalma: Az egyházúldözés Németországban. Visszaemlékezés svájci utamra Maszlaghy Ferencztől. Honorius pápa ügye Solymostól. — Ker. hit győzelmé Erődi Dánieltől. — Az abyssiniai kereszténység Foglár Ödöntől. Irodalom. Vegyesek.

— Oszterlamm Károly, az Atheneum czimú nyomda buzgó igazgatója f. h. 22-kén elhunyt. Béke hamvaira!

— Gróf Széchenyi Béla ifju neje, Erdődy Hanna f. h. 18-kán elhunyt. Néhány nappal utóbb a vigasztalhatlan férja belügyminiszterhez a következő levelet intézte: „Czenk 1872 okt. 23. Nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter! A gondviselés egy váratlan, irtóztató csapással feldulva és tönkre téve házi boldogságomat, ez élet legszerencsétlenebbjei közé sorozott. A kötelesség érzete, melylyel honom, szegény árva gyermekeim és családom irányában tartozom, adhatja egyedül meg a szükséges erőt e rám mért csapás elviselésére. Követni akarván azt az irányt, melyet felejtetlen kedves nőm élte legnemesebb hivatásának tekintett: terjeszteni maga körül minden ereje szerint a jót, segítséget nyújtani a földi nyomornak, boldogságot árasztva utain: a pesti árvaház javára ezer forintot, a pesti vakok intézetére ezer frtot, s az országos budai tébolydára szintén ezret adományozok, ez intézetek pénzalapja nevelésére. Emeltet összegeket nem fogok késni nagyméltóságodnak utasítása szerint beküldeni. Nagyméltóságodnak igaz tisztelője: Széchenyi Béla.“

— A közoktatás 1870- és 1871-ik évi állapotáról 280 oldalra terjedő nyomtatott jelentést tett közzé Pauler Tivadar, a volt vallás- és közoktatásügyi miniszter. E jelentés külön szakaszokban szól a népiskolákról, középtanodákról, felső tanintézetekről s végre a köznevelődési ügyekről. A terjedelmes műhöz két táblázat van esatolva, melyek elsője az 1871 évi tankötelesek iskolába járó százalékát tünteti föl, másodikika pedig a különféle középtanodák, tanító- és tanítónő-képezdekről ad könnyen áttekinthető képet. A közoktatás ügyének haladását mutatja, hogy míg 1869-ben a tanköteles gyermekeknek csak 47 százaléka járt iskolába, addig 1871-ben már 56 százaléka részesült oktatásban. A népiskolai tanítók 1869-ben 17,769-en voltak, míg számuk két év múlva már 19,297-re szaporodott. A gymnáziumi tanulók száma 1867-ben 33,908 volt, 1861-ben azonban leszállt 30,992-re, míg a realiskolai tanulók száma, mely 1867-ben 2661 volt, 1871-ben 5772-re emelkedett, arról tanuskodva, hogy a nagy közönség a realiskolákat a kereset és vagyonosodás előmozdítására a gymnáziumoknál alkalmasabb helyeknek találja. A felsőbb tanintézetek közül a hittani intézetek osztályai öt év alatt 148-ról 157-re, tanárai 114-ről 231-re szaporodtak, tanulói azonban 1682-ről 1660-ra szállottak. A jogakadémiákban az osztályok száma 39-ről 42-re, a tanároké 83-ról 102-re, a tanulóké pedig 1676-ról 2074-re emelkedett. A pesti egyetem tanárai 1867-ben 89-en, 1871-ben már 141-en, tanulói azelőtt öt évvel 2116-an, öt év múlva 2375-en voltak. A műegyetem szintén tetemesen gyarapodott; nevezetesen öt év előtt volt benne 27, most van 42 tanár; volt 250 tanuló, most van 451. — A népoktatás ügyét közelebbről tekintve, míg 1869-ben a tanköteleseknek 47,88 százaléka járt iskolába, jelenleg 52,20 százaléka jár, e szerint az emelkedés 9 százaléka. A jelentéshez mellékelt táblázat szerint Hunyadmegyében még mindig csak 12,70 százaléka jár iskolába s oly kerület, melyben, a tényleg iskolába járók a tankötelesek 90—94 százalékát teszik, csak öt van. Budapest is csak az 50 százalékosak közt szerepel, dacára, hogy a fővárosban most már 121 elemi iskolai épület van s újabb időben is négy oly iskola készül, melyek mindegyike 800—1000 tanulót fogadhat magába. Érdekes adat, hogy alig két esztendő alatt 13,535 iskola szereltetett fel taneszközökkel.

— A bukaresti kath. püspök egy papnövelde alapítására és vele összekötendő templom építésére jelenleg Magyarországon adományokat gyűjt. — Mi kath. magyarok e vállalat iránt annál inkább érdekelve vagyunk, mivel e papnöveldeben magyar ifjak is fognak papokká képeztetni, kik hivatva lesznek az Oláhországban élő kath. magyarok közt lelkeskedni. A püspök ur jelenleg Pesten a sz. ferencziek kolostorában tartózkodik, a hová az adakozók adományai intézendők.

— Pécsen elhunyt Horváth Gaudiosus József irgalmasrendi áldozár alperjel élte 52-dik évében. Az ő. v. f. n.!

— Két előfizetési felhívásra bátorokodunk t. közönségünket figyelmeztetni: az egyik a Zádori János által jelesen szerkesztett „Lelkipásztorra“, melyet a szerkesztő-kiadó 1873-ban is folytatni fog. Folyvást a legjobb erők dolgoznak bele. Azonkívül, hogy e füzetek minden ünnep- és vasárnapra hoznak sz. beszédeket, az alkalmiak is derekasan képviselők. Emeli e vállalatot az is, hogy időnkint Pázmánytól is hoz beszédeket. Az 1873-ki első füzet évzi december közepén fog megjelenni. Kívánatos tehát, hogy a megrendelők előfizetéseiket — egész évre 3 frtot — legalább évzi december elejére Esztergamba szerkesztő-kiadóhoz küldjék. — A másik előfizetési felhívás a szintén Esztergamban Frankl Vilmos és Zádori János szerkesztése mellett megjelenő „Uj Magyar Sionra.“ Ezen méltán igen kedvezően fogadott folyóirat az eddig híven beváltott program szerint 1873-ban is fog folytatattatni. Előfizetési díj egész évre 6 forint. Az előfizetési pénzeket legezésért több egyenesen Esztergamban a kiadó-hivatalhoz küldeni.

— Megjelent a „Kath. Lelkipásztor“ ezidei nov.—decemberi füzete rendes ünnep-vasárnapi és alkalmi beszédekkel Göndös Benedek, Egri Lajostól, Sujánszky Antaltól, Szulik Józseftől, Morvay Lajostól és Hojics Mártontól. A nemes egyszerűséggel irt beszédeket méltán ajánljuk a t. közönség figyelmébe.

— Megjelent a „Kath. Kérdések“ 9-dik füzete: a jezsuiták. Ma kétszeresen érdekes füzet, mely, valamint e vállalat általán, megérdemli, hogy azt a kath. közönség melegen fölkarolja, annál inkább, mivel egy évi folyamannak, mely 12 füzetből áll, ára bérmentes szétküldéssel csak 1 forint. E vállalat kiadója a díszesre ismeretes Sártori Károly.

— Megjelent: Az angol nyelv levélszerinti önképzéséről a 3-dik rész 29-dik levele. Egy levél ára 30 kr. A megrendelések Debreczenbe Pseneczky Nagy Sándor urhoz küldendők.

— Megrendelési felhívás. Tisztelettel figyelmeztetem a t. közönséget, hogy b. e. Csajághy Sándor esanádi püspök egyes műveinek néhány főmaradt példánya tetemesen leszállított áron nálam még f. évi decz. végéig megrendelhető. És pedig „Egyházi beszédek“ (Csajághy életrajzával. Nagy 8-adrét. XVI és 154 l.) 1 frt 30 kr helyett 60 kr. — „Értekezések“ (355 l.) 2 ft h. 1 frt. — „Püspöki körlevelek“ (182 l.) 1 frt h. 50 kr. — „Költemények“ (81 l.) 50 kr h. 30 kr. — Növényképek mindez elsorolt műveket együtt 2 frt kedvezményáron rendelhetik meg. Tíz példányra egy tisztelet-példánnyal szolgálók. — Jelentem egyszersmind, hogy az idei nyár folytán megjelent „Fényképek“ című beszélggyűjteményem az előfizetési 1 frtnyi áron nálam még mindig megrendelhető. (Bolti ára 1 frt 20 kr). Levelezési lapon történt megrendelés után e művek utánvétellel azonnal megküldetnek. — Temesvár, 1872. okt. 18. Csiky Gergely, hittudor és tanár.

— A Sz. István-Társulat t. ez. tiszteleti tagjait figyelmeztetjük, hogy a Kath. Néplapban csupán az alapítványokat, hagyományokat, Cantu-előfizetéseket és tagdíjakat nyugtázzuk. — A könyvmegrendelésekről a nyugtákat a Társulat ügynöksége szolgáltatja ki.

— Felhívjuk a t. közönség figyelmét a *Szent-István-Társulat 1873-ki «Képes Naptárára»*, melynek gazdag tartalma mellett ára csak 25 kr. Nagyobb megrendeléseknél százalék engedtetik.

Pályázat.

Bács-Topolya mezővárosban egyik megürült tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Évi járulék 400 frt és lakbér fejében 40 frt. A kellőleg fölszerelt folyamodványok november hó 3-kaig a topolyai iskolaszékre cimezve, nt. Balassy Endre tanfelügyelő alesperes urhoz Hegyesre intézendők. — Kelt Topolyán, 1872. okt. 6. — Mészáros Ignác plébános és iskolaszéki elnök.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: Füßy Tamás.

Pesten, nyomtatott az „Athenaeum“ nyomdájában 1872. (Barátok tere 7-dik szám.)